

IBOR-reformen – endringer ferdigstilt

Den pågående rentereformen har regnskapsmessige konsekvenser. IASB etablerte i 2018 et prosjekt for å se på det som de anså som uheldige konsekvenser av reformen for regnskapene. Prosjektet ble delt opp i to faser. Begge fasene er ferdigstilt og endringene i standarder har virkningstidspunkt i henholdsvis 2020 og 2021.

Cand.oecon./siviløkonom
Robert Madsen
Executive Director EY

Referanserenter

Referanserenter spiller en sentral rolle i det globale finansielle systemet. Det er estimert at finansielle instrumenter med en hovedstol på mange tusen milliarder USD er indekset til såkalte IBOR-renter (Interbank Offered Rates). Disse rentene inngår i rentefastsettelsen for blant annet mange lån og plasseringer, obligasjoner, sertifikater og derivatkontrakter, og benyttes også i mange konserninterne forhold og som basis for en rekke regnskapsmessige estimater som innebærer diskontering. I Norge er trolig tremåneders NIBOR (Norwegian Interbank Offered Rate) den mest benyttede referanserenten.

Behov for endring

IBOR er renten på usikrede lån mellom banker og reflekterer derved kredittrisikoen for disse. Marginen på IBOR-rentene i forhold til risikofrie renter økte og ble mer volatil etter finanskrisen, spesielt i perioder med finansiell eller politisk uro. Dette, sammen med fallende likviditet i underliggende rentenoteringer, har gjort IBOR-rentene mindre egnede som referanserenter. I 2012 ble det dessuten avdekket manipulasjon av noen IBOR-renter, med rykter om at dette har pågått siden 1991. Med dette

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklings- trekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering.

En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette nummerets spalte er forfattet av cand.oecon. og siviløkonom Robert Madsen. Robert Madsen er tilknyttet den nordiske IFRS-desken i EY og er medlem av EYs globale IFRS-gruppe for finansielle instrumenter.

bakteppet tok G20-landene initiativ for å evaluere referanserentene. Financial Stability Board, en organisasjon etablert av G-20 landene, anbefalte i 2014 å reformere en rekke sentrale referanserenter. FSB mente at nær risikofrie renter basert på faktiske transaksjoner vil være bedre egnet som referanserenter, spesielt i transaksjoner med rentebytteavtaler.

Etablering av nye referanserenter internasjonalt

Nye referanserenter er etablert i en rekke land, og i flere land og regioner er notering alt iverksatt. For eksempel er Sterling Overnight Index Average (SONIA) etablert i England, Euro Short-Term Rate (€STR) etablert i Eurosonen og Secured Overnight Financing Rate (SOFR) etablert i USA. Felles for disse er at de er overnatten-renter, altså renter med en løpetid fra en dag til den neste. Dette i motsetning til IBOR-rentene, som er terminrenter og hvor tremånedersren-

ten ofte benyttes. Den korte løpetiden til overnatten-renter vil i seg selv ta vekk mye av kredittrisikoen som er reflektert i de lengre terminrentene.

Etablering av nye referanserenter i Norge

I Norge anbefalte arbeidsgruppen med mandat til å anbefale ny referanserente høsten 2019 en reformert versjon av NOWA-renten (Norwegian Overnight Weighted Average) som ny referanserente. Reformert NOWA har vært publisert fra 1.1.2020 med Norges Bank som administrator. Den reformerte NOWA-renten er en rente som samvarierer tett med Norges Banks styringsrente. Det er besluttet at notering av NIBOR-rentene vil bli videreført, men med opphørstriggere som kan utløse avvikling. Blant annet vil en overgang til NOWA-renten kunne resultere i svekket likviditet i NIBOR-rentene og avvikling av den grunn.

Omlegging til nye referanserenter

For nye kontrakter er nye referanserenter forholdsvis uproblematisk. Utfordringene er større når renteindekser i eksisterende kontrakter skal legges om til nye indekser. Dette kan være aktuelt både for gjeldsinstrumenter og derivatkontrakter. Panelbankene for LIBOR-rentene (London Interbank Offered Rate) har forpliktet seg til å kvotere LIBOR frem til 2021, men ikke lenger. LIBOR-rentene kan altså forsvinne etter 2021, og innen den tid må finansielle instrumenter med indeksering til LIBOR-rentene og løpetid utover 2021 få ny referanserente. Mekanismer for hvordan overgangen fra en referanserente til en annen skal skje, er i mange tilfeller etablert, men arbeid pågår fortsatt for andre – blant annet for en rekke derivatkontrakter med clearinghus som motpart. Overgang til nye referanserenter vil også medføre enkelte operasjonelle utfordringer for selskapene, både når det gjelder eksterne kontrakter og interne forhold og vurderinger.

Hvorfor har rentereformen regnskapsmessige konsekvenser?

Når sikringsbokføring skal benyttes må den sikrede risikoen være spesifikt identifisert og pålitelig målbar. For kontantstrømsikringer må det i tillegg være svært sannsynlig at de sikrede fremtidige kontantstrømmene inntreffer. I rentesikringer identifiseres typisk den sikrede risikoen som endring i kontantstrømmer eller endringer i verdi som skyldes endringer i en underliggende referanseindeks. Dermed denne renteindeksen forventes avvirket, er det et spørsmål om sikringsbokføring må avsluttes på grunn av at den sikrede risikoen ikke lenger eksisterer. For kontantstrømsikringer er det også et spørsmål om sikringsreserven må reklassifiseres til resultatet på grunn av at de identifiserte fremtidige kontantstrømmene ikke lenger er forventet å inntreffe.

Utover sikringsbokføring er det også et spørsmål om en omlegging av renteindeks for et finansielt instrument medfører en vesentlig modifikasjon av det finansielle instrumentet, slik at det må

fraregnes med tilhørende innregning av et nytt finansielt instrument, eller om det vil være en ikke-vesentlig modifikasjon med gevinst-/tap-beregning for å ta hensyn til endringen.

IASBs prosjekt

I lys av en økende grad av uro vedrørende den langsiktige levedyktigheten til enkelte referanserenter, igangsatte IASB i 2018 et arbeid for å tilpasse regnskapsstandardene for å unngå uheldige regnskapsmessige konsekvenser av rentereformen. For eksempel mente IASB at avbrudd i sikringsbokføring på grunn av usikkerhet knyttet til fremtidige renteindekser, ikke ville bidra til nyttig informasjon for brukerne av regnskapene. Arbeidet ble delt opp i to delprosjekter. Det første delprosjektet tar for seg utfordringer frem til referanserentene blir endret, og resulterte i publiseringen av «*Interest Rate Benchmark Reform, Amendments to IFRS 9, IAS 39 and IFRS 7*» i september 2019 (IBOR-reformen fase 1). Disse endringene hadde pliktig virkningstidspunkt for regnskapsår som startet 1.1.2020 eller senere. Det andre delprosjektet tar for seg utfordringer når referanserentene faktisk blir endret, og resulterte i publiseringen av «*Interest Rate Benchmark Reform – Phase 2, Amendments to IFRS 9, IAS 39, IFRS 7, IFRS 4 and IFRS 16*» i august 2020 (IBOR-reformen fase 2).

Fase 1-endringene

I korte trekk legger fase 1-endringene til rette for videreføring av sikringsbokføring ved at selskapene kan anta at sikret risiko fortsatt eksisterer, dersom den sikrede risikoen er en referanserente som blir påvirket av rentereformen. Det stilles krav til noteopplysninger om sikringsforhold som blir påvirket av reformen og selskapets arbeid med overgang til nye referanserenter.

Fase 2-endringene

Når renteindekser i finansielle instrumenter faktisk endres, legger fase 2-endringene til rette for at endringer i en flytende rente som er en direkte konsekvens av rentereformen, og på tilsvarende økonomiske vilkår, skal

håndteres som en justering av den flytende renten. Andre endringer som gjennomføres på samme tidspunkt, for eksempel endringer i kredittmargin, må imidlertid håndteres ut fra de vanlige prinsippene for modifisering av finansielle instrumenter. Er det tale om vesentlige modifiseringer utover de som er en direkte konsekvens av rentereformen, skal det finansielle instrumentet fraregnes og et nytt modifisert instrument innregnes. Er ikke endringene utover de som er en direkte konsekvens av rentereformen vesentlige, beregnes ny balanseført verdi ved å diskontere nye kontantstrømmer med opprinnelig effektiv rente, justert for endringer som følge av rentereformen. Eventuelle avvik mot opprinnelig balanseført verdi resultatføres.

Når det gjelder sikringsbokføring, legges det til rette for at sikringsdokumentasjon kan oppdateres etter hvert som referanseindeks i sikringsinstrument og/eller sikringsobjekt endres, uten avbrudd i sikringsforholdet. Dette forutsetter at endringene i referanseindeks gjøres på tilsvarende økonomiske vilkår og at sikringsinstrumentet ikke fraregnes.

Noteopplysninger knyttet til fase 2-endringene omfatter opplysninger om finansielle instrumenter som er, eller vil bli, påvirket av rentereformen, type og omfang av risikoer fra disse, og selskapets fremdrift i overgang til nye referanserenter.

Mye gjenstår

Det gjenstår fortsatt mye arbeid med IBOR-reformen. Dette omfatter blant annet forhold som overgangsmekanismer, endringer og modifiseringer av kontrakter, oppdatering av dokumentasjon og interne rutiner og prosesser. Tilpasninger i regnskapsregler for å lette overgangen har imidlertid IASB fått på plass.

Siden er utarbeidet av skatterådgiver Ina Renate W. Turi og advokatfullmektig Heidi K. Skovdahl, begge Deloitte Advokatfirma.

Danmark – foreslår strengere regler for skatteparadis

Den danske regjeringen har foreslått en forebyggende lov mot skatteparadis. Tas forslaget til følge, trer loven i kraft fra 1. juli 2021.

Loven innebærer at fradrag avskjæres for betalinger dersom mottakeren av betalingene er tilknyttet skattyteren og er hjemmehørende eller registrert i et land eller territorium som er nevnt på EUs liste over land og territorier som ikke samarbeider med EU for skatteformål. I tillegg blir utbytter betalt til slike selskaper ilagt 44 prosent kildeskatt.

Betalinger som rammes, er enhver betaling som er ytet ved anskaffelse av eiendoms- eller bruksrett til en eiendel, en ytelse eller en rettighet, herunder vederlag for pengelån, kausjoner eller kreditter.

Danmark har startet prosessen med å terminere skatteavtalen med Trinidad og Tobago, som også er på EUs nevnte liste.

Skattelettelse for Carried Interest i Hong Kong

Myndighetene i Hong Kong har foreslått skattelettelse på carried interest for kvalifiserte private equity fond i Hong Kong. Skattelettelsene innebærer unntak fra gevinstbeskatning og lønnsbeskatning. Reglene er foreslått

gitt tilbakevirkende kraft på betalinger fra og med 1. april 2020.

For å omfattes av skattelettelsene må Carried interest-inntekten:

- relatere seg til gevinster i fondet som oppstår som følge av en periode med investeringer eller fra spesifikke investeringer som er gjort i tråd med fondets formål, eller gevinster som stammer fra utviklingen av en investering;
- beregnes og varierer med størrelsen på gevinsten fra den underliggende investeringen;
- inntekter til andre investorer varierer på samme måte med gevinstene; og
- fondet må bære en risiko for at det ikke betales ut gevinst

Skattelettelsene er en del av det nye regimet for å etablere Hong Kong som en private equity hub.

Luxembourg – fradrag for rente- og royaltybetalinger avskjæres

Myndighetene i Luxembourg offentliggjorde 28. januar 2021 at rente- og royalty-betalinger ikke kan fradragføres i skattepliktig inntekt i Luxembourg dersom betalingen gjøres til nærstående selskaper etablert i et land eller territorium på EUs liste over land og territorier som ikke samarbeider med EU for skatteformål.

Nye russiske kriterier for CFC-selskaper

Russland har oppdatert vilkårene for når CFC-selskaper (Controlled Foreign Company) er et aktivt utenlandsk holdingselskap. Et aktivt utenlandsk holdingselskap er unntatt fra skatteplikt i Russland dersom selskapets totale inntekt fra Russland er under fem prosent av den totale inntekten i selskapet i inneværende inntektsår.

Etter endringene er et aktivt utenlandsk holdingselskap et selskap som ikke er hjemmehørende i Russland, som:

- eies direkte med minst 75 prosent av et russisk selskap;

- eier minst 50 prosent av aksjene i minst ett utenlandsk selskap;
- eier direkte minst 15 prosent av aksjene i et annet utenlandsk selskap; og
- kravene over oppfylles minst 365 dager i strekk.

Polen – MVA Fellesregistrering

Polen har foreslått å innføre MVA fellesregistrering fra 2021. Implementeringen er noe forsinket fordi det polske forslaget inneholder noen spesielle vilkår som EU-kommisjonens VAT Committee mener ikke harmoniserer med EU VAT-direktivet.

Russland – redusert MVA-sats for strømmetjenester

Det er foreslått å redusere mva-satsen for strømmetjenester i Russland til 10 % (fra 20 %). Tidspunkt for ikrafttredelse er ikke bekreftet. Dette er et av mange tiltak for å støtte informasjonsteknologi-sektoren som ble kunngjort av det russiske digitaliseringsdepartementet 13. november 2020.

Oman – innfører MVA

Det innføres MVA i Oman med virkning fra 16. april 2021. Systemet er basert på en lav momssats (5 %). Registreringsportalen åpnet 1. februar 2021. Oman er med dette det fjerde av seks arabiske gulfstater som innfører momssystemet basert på GCC-landenes momstraktat.

